

2021

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

#12

ПОДІЇ, ОСОБИСТОСТІ та ІДЕЇ, ДОСЛІДЖЕННЯ та ПРОГНОЗИ

EVENTS, PERSONS & IDEAS, RESEARCHES & FORECASTS

2021

ЖУРНАЛ ОНОВЛЮЄ КОМАНДУ
ІДЕ ПОШУК НОВОГО ФОРМАТУ

**НА ЕКОНОМІКУ
ВПЛИВАЄ ВСЕ**

**EVERYTHING AFFECTS
ECONOMICS**

ТОБТО, ГОВОРИМО ПРО ШЛЯХИ ДО СТАНОВЛЕННЯ
МОДЕРНОЇ НАЦІЇ? МОДЕРНОЇ КРАЇНИ?

А що воно таке - модерна країна?

ЦЕ ТАКЕ СУСПІЛЬСТВО, ДЕ БІЛЬШІСТЬ РОЗУМІЄ
ТРЕНДИ ЕВОЛЮЦІЇ ПРИРОДИ ТА ЛЮДСТВА
І МОДЕРНА В СВОЇЙ ПОВЕДІНЦІ?

А що таке модерна поведінка у відсталій країні?

У наступних номерах журналу – економічні, політичні,
кліматичні, соціальні та інші актуальні тенденції

ПРОПОЗИЦІЇ ТА ЗАУВАЖЕННЯ
ukreconomist@ukr.net

*Існує китайське прокляття, що говорить:
«Нехай він живе у цікаві часи».
Подобається нам це чи ні,
але ми живемо в цікаві часи...*

Роберт КЕННЕДІ

2021-го грудень

*Все-таки ми живемо у цікавий час...
Звичайно приємно, коли через кілька
років представники громади позитивно
оцінюють результати твоєї роботи
та ще й на сторінках газети Верховної
Ради, хоча тоді, одразу після
Євромайдану і початку російської
агресії, часи теж були дуже цікавими...
А так хотілося б пожити в Україні,
про яку розповідають чиновники у своїх
доповідях, із щорічно зростаючим ВВП,
500-доларовою середньою зарплатою,
відремонтованими дорогами
та протидією корупції. Може вона
десь і існує, така-собі чи то «країна
у смартфоні», чи то у паралельній
звітно-довідній реальності, а ми
її просто не помічаємо?
Але перспективи в нас чудові,
варто у цьому перекоонатися хоча б
ознайомившись із роботами майбутніх
українських економістів.*

На економіку впливає все!

*З повагою до наших передплатників
і читачів та найкращими
 побажаннями у Новому році
головний редактор, к.е.н.,
заслужений економіст України
академік Академії економічних наук
України Олексій Мірошниченко*

ЗМІСТ

У Світі	2
В Україні	4
Економічна думка	
Ми всі – добросерді вчені, стали на помилковий шлях надії на соціалістичні ідеї... (інтерв'ю з Нобелівським лауреатом Полом Самуельсоном)	6
Про економіку відверто...	10
Країна, регіон, громада	
О.ІВАШКО Рівний шлях Кривого Озера	11
Наукова дискусія	
Матеріали Всеукраїнських наукових економічних читань «СУЧАСНІ ТРЕНДИ МОРЕГОСПОДАРЮВАННЯ» (НУК, 1-2 грудня 2021 р.):	14
- Економічна політика України в контексті розвитку світової економіки	14
- Цифровізація економіки як пріоритетний напрям піднесення морської індустрії	47
- Фінанси сталого розвитку	70
- Драйвери та тренди управління морським господарським комплексом	81
- Цифрові технології в обліку, аналізі та аудиті	96
Конкурс наукових есе «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ»	109
Аналітика, статті, публікації	
Г.ЄФІМОВА, І.СЕМІЛЕТ Франчайзинг як форма ведення бізнесу: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні	116

Роберт Френсіс Кеннеді (20.11.1925, Бруклайн, США – 06.06.1968, Лос-Анджелес, США) – американський політик і державний діяч, помер після поранення під час президентської виборчої кампанії, один з двох молодших братів вбитого президента Джона Ф. Кеннеді. Наведено цитату з «Промови надії» перед членами Національної спілки студентів Південної Африки в Університеті Кейптауна (ПАР, 6 червня 1966 р.), що вважається його найбільшим і найвідомішим виступом. Сучасними дослідниками не підтверджується китайське походження наведеного виразу і приводяться такі приклади як «краще бути собакою в епоху спокою, ніж людиною в епоху хаосу» та «світ, що змінюється, породжує героїв» (ред.)

хоча ліпше було б, на наш погляд, назвати «антирозвиток» або «регресивним процесом»).

Поняття «стійкий розвиток підприємства» нами формулюється як об'єктивний незворотний процес, який характеризується щорічними позитивними змінами якісних і кількісних техніко-економічних показників роботи підприємства.

Стойкий розвиток – це антикризовий, невпинний, стабільний та підконтрольний процес, якому притаманне зростання економічної ефективності діяльності підприємства з паралельним посиленням сфери відповідальності перед клієнтами та партнерами, а також розробленими заходами щодо охорони навколишнього середовища, спрямованими на покращення якості життя як для теперішнього, так і наступного покоління.

Стойкість підприємства часто ототожнюється з його фінансовими показниками. На думку прихильників даного підходу, формування фінансової стійкості пов'язано зі стабільним надходженням прибутків, при цьому створюючи переваги для ефективного застосування фінансових ресурсів, зростання ритмічності й точності процесів матеріально-технічного забезпечення, виготовлення та реалізації продукції, до якого ми приєднуємося [2].

Інтенсифікація виробництва – процес впливу на виробництво за рахунок впровадження інтенсивних факторів розвитку виробництва. При цьому під факторами розвитку виробництва ми розуміємо: сукупність заходів аналогічної спрямованості. Наприклад, фактор «модернізація обладнання» складається з наступних дій однакового спрямування: модернізація токарного обладнання, модернізація зварювального обладнання і т.п.

Оскільки підсумки розвитку і функціонування виробництва багатозначні з точки зору по-

казників, які їх характеризують, то ця багатозначність стосується виразу рівня інтенсифікації виробництва. Тому, з одного боку, виникає можливість різної оцінки рівня інтенсифікації виробництва і різноманітних шляхів його досягнення, з другого боку, складність обґрунтування доцільного рівня інтенсифікації виробництва, який визначається в різних показниках і їх взаємної відповідності [3].

В сучасних умовах забезпечення стійкого розвитку підприємства є одним із основних пріоритетів, що передбачає ефективність інтенсивного виробництва. Це зумовлене тим, що саме стійкість діяльності надає ряд переваг, таких як підвищення рівня організаційного управління та соціальної відповідальності, нові ринкові можливості та зростання інвестиційної привабливості, інноваційність у виробничих та управлінських процесах, мінімізація ризиків та скорочення витрат, а також створення сприятливих умов для розвитку майбутніх поколінь за рахунок раціонального розподілу і використання ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Поняття розвитку підприємства та характеристика основних теорій розвитку. *Економіка підприємств агропромислового комплексу*. URL: https://pidru4niki.com/75567/agropromislovist/ponyattya_rozvitku_pidpriemstva_harakteristika_osnovnih_teoriy_rozvitku
2. Лазоренко Т., Шолом І. Теоретичні засади концепції управління стійким розвитком підприємства. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/67/924.pdf>
3. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2453>.

УДК 330.332

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Петро Карась

Сьогодні у світі інноваційна діяльність визначена основним фактором впливу на сукупну факторну продуктивність, як одного із найбільш розповсюджених показників впливу науково-технічного прогресу на економічний розвиток країн. Проте, слабкі державні інституції, несприятливе середовище для ведення інноваційного бізнесу, неефективна фінансова система стають перешкодою для розвитку інноваційної діяльно-

Petro Karas, PhD (Economics), professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Financial and investment aspects of innovative development

The importance of financial and investment support of innovative development of the country is investigated. An analytical assessment of the current state of financing of the domestic research and innovation sphere has been made. The foreign experience of stimulating innovative activity of foreign investors is studied. Measures to increase financial and investment support for innovative development have been identified.

Keywords: finance, investments, science, innovative development.

сті, як важливої передумови зміцнення конкурентних позицій України у міжнародному співробітництві. Така негативна тенденція відзначається і Європейським інноваційним табло, за даними якого за 2020 р. Україна належить до кола країн «повільних інноваторів» (аутсайдерів), які де-

монструють рівень ефективності нижче 50% від середнього по ЄС [1]. А серед найслабших сторін відзначено фінанси та підтримка, привабливість дослідницької системи та інтелектуальні активи.

Як свідчать статистичні дані, за останні десять років витрати на виконання наукових досліджень і розробок (ДіР) постійно скорочувалися і у 2020 р. досягли критичного значення – 0,41% у ВВП (у 2010 р. – 0,75%) [2]. У порівнянні з іншими країнами, наукоємність ВВП України майже у 8 разів менше середнього значення цього показника успішних країн, в п'ятеро – за країнами ЄС. У структурі загального обсягу витрат на виконання вітчизняних ДіР кошти державного бюджету становили у 2020 р. 43,1%, кошти вітчизняних замовників – близько 20%, що, в свою чергу, зумовлює проблеми фінансової політики щодо ефективного витрачання бюджетних коштів на наукові дослідження, які виконуються в державних організаціях.

Варто відзначити, що серед основних чинників, які сприяють активізації інноваційної діяльності для підвищення сукупної факторної продуктивності визнаються міжнародний трансфер знань та технологій; діяльність малих інноваційних фірм; підвищення рівня та якості освіти; якість інноваційного середовища; зростання обсягів витрат на науку та інновації; збільшення інвестицій у нематеріальні активи. Тому, в умовах зростаючої глобальної конкуренції за інвестиції значна кількість країн застосовує активні заходи економічної політики, які передбачають підвищення інвестицій до галузей машинобудування, виробництва телекомунікаційного устаткування, фармацевтичних препаратів, та інших конкурентних сфер. Як свідчить їх досвід, серед найбільш значущих інструментів зміцнення інвестиційної привабливості країн як місця для розташування об'єктів науково-дослі-

Рис.1. Систематизація заходів щодо стимулювання інноваційної діяльності іноземних інвесторів: зарубіжний досвід

дницької діяльності використовуються фінансні та фінансові стимули (рис.1).

Отже, враховуючи дуже обмежену фінансову та інституційну спроможність держави, доцільно більше уваги приділяти питанням стимулювання іноземних інвестицій, залучення яких сприятиме забезпеченню інноваційного шляху розвитку української економіки за рахунок отримання нових технологій та ноу-хау, збільшення рівня доданої вартості вітчизняної продукції, створення науково-дослідницьких об'єктів на території приймаючої країни, розширення доступу вітчизняних компаній до міжнародних ринків, та ін.

Таким чином, в умовах обмеженості фінансових ресурсів набуває значущості використання програмно-цільового управління науковою сферою, що дозволить підвищити рівень фінансування державних цільових наукових і науково-технічних програм, науково-технічних (експериментальних) розробок за державним замовленням, проєктів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва, грантів. А залучення альтернативних джерел фінансування науки, запровадження ефективних механізмів пільгового кредитування, дієвих податкових механізмів стимулювання науково-інноваційної діяльності та взаємодія держави, наукової спільноти та підприємницької сфери дозволить підвищити фінансово-інвестиційне забезпечення модернізації вітчизняної економіки.

Список використаних джерел:

1. European innovation scoreboard 2020. OECD Science, Technology and Industry Outlook. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42981>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ЩОМІСЯЧНЕ НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

Виходив з 1904 по 1914 рр.

Відновлено з 1997 року

(св-во KB №2308 від 05.12.1996 р.)

ISSN 1810-3944

Ел. пошта: ukreconomist@ukr.net

Тимчасова редакція

Головний редактор О. Мірошниченко

Засновник та видавець Ю. Коваленко

(св-во KB №24973-14913Р від 09.09.2021 р.)

04060, м. Київ-60, вул. Орлівська, 15, к. 112

Видання здійснено за сприяння

ГО «Інститут перспективних досліджень»

(св-во про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців та розповсюджувачів видавничої продукції ДК №4656 від 18.11.2013 р.)

Підп. до друку: 20.12.2021 р.

Замовл. № 2021/12

Тираж 300 прим.

При підготовці номера використовувалася інформація та матеріали з загальнодоступних джерел, у т.ч.:

<https://www.president.gov.ua/>

<https://zakon.rada.gov.ua/>

<https://www.kmu.gov.ua/>

<https://www.rnbo.gov.ua/>

<https://www.me.gov.ua/>

<https://minagro.gov.ua/>

<https://www.mil.gov.ua/>

<https://minjust.gov.ua/>

<http://nrcu.gov.ua/>

<https://news.un.org>

<https://uk.wikipedia.org>

<https://ru.wikipedia.org>

<https://www.eurointegration.com.ua>

<https://tsn.ua>

<https://baltnews.lt>

<https://www.golosameriki.com>

<https://www.dn.com>

<https://www.foxnews.com>

<https://www.bel.fi>

<https://spektr.press>

<http://nuos.edu.ua/>

ДО УВАГИ АВТОРІВ

Редакція журналу «Економіст» запрошує до авторської участі наукових співробітників, викладачів, аспірантів і докторантів, працівників підприємств, установ, господарських органів, представників ділових кіл. При розгляді пріоритет надається науковим публікаціям фундаментального та прикладного характеру, дискусійним матеріалам, а також опису успішних проектів розвитку підприємств і організацій вітчизняного бізнесу та територіальних громад.

Редакція не має можливості листуватися з приводу надісланих рукописів та повертати не замовлені матеріали, авторський гонорар не виплачується. Публікація наукових матеріалів здійснюється за умов мінімального авторського співфінансування завдяки благодійній та спонсорській допомозі.

До друку приймаються публікації в електронному вигляді: формат А4 (210х297 мм); шрифт Times New Roman (14 pt); міжрядковий інтервал – 1,5; верхнє, нижнє, ліве поля – 20 мм, праве – 10 мм.

Українською й англійською мовами подаються:

- назва статті,
- ім'я та прізвище автора (авторів), науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада та ін. дані;
- анотація (3-6 речень).

Публікація має містити такі елементи (окремо не виділяються): чітка постановка проблеми; стислі, але зрозуміло викладені результати інших дослідників; мета дослідження; логічно сформульовані виклад дослідження, основні думки та пропозиції; висновки про досягнуті результати та перспективи подальших досліджень; список використаних джерел.

Список використаних джерел формується у порядку появи посилань у тексті. Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».